

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Love Johnsson

Ansvarsfrihetsbedömning vid sexuellt umgänge med barn

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Uppsats på juristprogrammet

15 högskolepoäng

Handledare: Sverker Jönsson

Termin: VT 2015

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRKORTNINGAR	3
1 INLEDNING	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och frågeställning	4
1.3 Metod och material	5
1.4 Disposition	5
2 REGLERINGEN	7
2.1 Regleringens historia	7
2.2 Lagtext	7
2.3 Förarbete	8
2.4 Analys av lagtext och förarbete	9
3 PRAXIS	11
3.1 Bedömningspunkterna i praxis	11
3.2 Praxis från Högsta Domstolen	11
3.3 Praxis från Hovrätterna	12
4 ANALYS AV PRAXIS	15
4.1 Analys av praxis från Högsta Domstolen	15
4.2 Analys av Hovrättspraxis	17
4.2.1 Göta Hovrätts praxis år 2013	17
5 DOKTRIN	21
6 RÄTTSLÄGET	22
6.1 Åldersskillnad	22
6.1.1 Lägsta ålder där 14 § är tillämplig	22

6.1.2	Hur gammal motparten kan vara	22
6.2	Utvecklingens betydelse	23
6.3	Omständigheterna i övrigt	24
7	RH 2013:12 - BAKOMLIGGANDE ORSAKER	26
8	SLUTSATS	29
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	31
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	32

Summary

The Swedish Penal Code Chapter 6 paragraph 14 states that an offender of intimate communion with children under the age of fifteen years old can be discharged under certain circumstances. Difference in age, degree of maturity and other circumstances are considered in the assessment. Because of the subjective factors to consider in the assessment the regulation is vague. Court practice and jurisprudence have not clarified the adjudication of the regulation. Therefore a deeper insight cannot be given of the regulation.

The unclear regulation opens for arbitrary assessments. In RH 2013:12 the assessment has gone wrong and the judgment is illicit.

The reason for this illicit judgment is the courts' obsolete and stereotype view of how boys and girls should act toward each other in sexual context. These obsolete stereotypes affected the court to the extent of wrongful judgment.

Even though the judgments in other cases of relevance is not illicit like RH 2013:12 it is possible that the same obsolete stereotype has influence on other Swedish courts as well.

Keywords: Criminal law; statutory rape; arbitrary assessments; discharge

Sammanfattning

I BrB 6 kap. 14 § stadgas ansvarsfrihet i vissa fall för en person som har sexuellt umgänge med ett barn under femton år. Bedömningen sker genom att hänsyn tas till åldersskillnad, mognadsgrad och övriga omständigheter. Eftersom det finns många subjektiva och diffusa faktorer att ta hänsyn till i bedömningen är regleringen inte helt tydlig. Praxis och doktrin har inte utvecklats i sådan grad att någon djupare bild kan ges av rättsläget.

Otydligheten i rättsläget öppnar för godtyckliga bedömningar. En felaktig bedömning har skett i RH 2013:12. Anledningen till att bedömningen har blivit felaktig är att domstolen har förlegat stereotyper på vilka roller pojkar respektive flickor ska inta i sexuella sammanhang. Dessa stereotyper har påverkat domstolen i så pass stor utsträckning att slutresultatet har blivit fel.

Det är möjligt att landets domstolar även i andra mål har påverkats av samma stereotyper även om slutresultatet inte har blivit direkt rättsvidrigt så som i RH 2013:12.

Nyckelord: Straffrätt; sexuellt umgänge med minderårig; ansvarsfrihet; godtycklig bedömning

Förkortningar

BrB	Brottsbalk (1962:700)
HD	Högsta Domstolen
Kap.	Kapitel
NJA	Nytt Juridisk Arkiv
Prop.	Proposition
Red.	Redaktör
RH	Rättsfall från hovrätterna
SOU	Statens offentliga utredningar

1 Inledning

1.1 Bakgrund

De flesta vet att man måste ha fyllt femton år för få ha samlag. Längre än så sträcker sig sällan kunskapen. Jag vågar påstå att få ungdomar i högstadieåldern associerar samlag innan den sexuella självbestämmanderätten inträtt till att ett brott begås där fleråriga fängelsestraff finns med i straffskalan. Speciellt inte i situationer då regleringen konkret aktualiseras. I ett förhållande där ena parten inte fyllt femton tror jag knappast att ungdomarna överhuvudtaget tar åldern i beaktande. Att de skulle sätta sig ner och resonera kring sin utvecklingsgrad, relation eller under vilka omständigheter de bestämmer sig för att utföra akten känns avlägset. Primärt kanske eftersom de varken känner till regleringen, förstår den eller vet varför den finns till. Resultatet blir att de inte bryr sig om regleringen. De vill ha sex, inte analysera.

Att regleringens oklarhet är ett reellt problem råder det inte någon tvekan om. Ungdomarna som berörs är under en känslig fas av sin utveckling och håller precis på att börja utforska sin sexualitet. Ett kraftfullt fördömande från samhället genom en straffrättslig dom påverkar dem och deras utveckling starkt. Trots detta diskuteras inte regleringen mycket, dess innehåll och bakomliggande syfte.

1.2 Syfte och frågeställning

Regleringen som omgärdar gränsen för den sexuella självbestämmanderätten är oklar eftersom ansvarsfrihetsregeln är diffus. I den här uppsatsen gör jag en rättsutredning för att undersöka hur regleringen tillämpas. Syftet är att få svar på dels hur domstolarna tillämpar ansvarsfrihetsregleringen och dels varför överrätterna har dömt som de har

gjort med särskilt fokus på RH 2013:12 eftersom de stereotypa könsrollerna i det målet är omvända.

1.3 Metod och material

Första steget är att beskriva och analysera lagtexten och dess förarbeten. Varpå befintligt praxis från Högsta domstolen och Hovrätter undersöks och analyseras. Målet är att urskilja en enhetlig bild av vilka relevanta faktorer som finns för bedömningen av BrB 6 kap. 14 § och hur dessa värderas gentemot varandra. Sist undersöks doktrin. Arbetet sker efter en traditionell rättsdogmatisk metod.¹ Därefter anläggs ett kritiskt perspektiv på rättsläget.

För att besvara andra ledet i frågeställningen anläggs ett genusperspektiv. Med hjälp av genusvetenskaplig och sexologisk litteratur förklaras de bakomliggande orsakerna till att RH 2013:12 har dömts som det har gjorts. Därefter dras paralleller mellan RH 2013:12 och andra överrättsfall för att se om de bakomliggande orsaker som påverkat bedömningen i RH 2013:12 även påverkat i andra fall.

1.4 Disposition

I kapitel 1 finns bakgrunden, frågeställningen och metodval samt dispositionen.

I kapitel 2 presenteras regleringen för området och förarbetet.

I kapitel 3 presenteras de praxis som finns på området.

I kapitel 4 bryts de rättsfallen som presenteras ner för att få ut de väsentliga prejudikaten. Prejudikaten analyseras sedan.

I kapitel 5 målas på grundval av kapitel 2-4 dagens rättsläge upp.

I kapitel 6 görs en djupdykning i de bakomliggande orsakerna till att RH 2013:12 har dömts felaktigt.

¹ Korling, 2013, s. 21-23.

I kapitel 7 presenteras slutsatsen som kan dras av arbetet och frågeställningarna besvaras. Kapitlet öppnar även frågeställningar till framtida verk.

2 Regleringen

2.1 Regleringens historia

Nuvarande BrB 6 kap. 14 § tillkom 2005 och ändrades 2009 till dagens lydelse då ett andra stycke tillkom. Andra stycket är dock inte relevant för frågeställningen i detta arbete. Innan 14 § tillkom täcktes företeelsen av den tidigare 13 § som tillkom 1984 och ändrades 1995. 13 § hade snarligt innehåll men var formulerad som en åtalsregel och inte som en ansvarsfrihetsregel.

Dessförinnan reglerades företeelsen i dåvarande BrB 6 kap. 11 § tredje stycke otukt med barn och ungdom. Vid fall där skillnaden i ålder och utveckling var ringa mellan parterna skulle åtal endast ske om det var påkallat ur allmänsynpunkt.² Det betyder att redan 1965 när BrB trädde i kraft skedde bedömningen huruvida ett brott begåtts eller inte efter skillnaden i ålder och utveckling mellan parterna. Även om regleringen förstås blivit mer sofistikerad efterhand så är det alltså en förhållandevis gammal tanke i den svenska rätten. I de tidigare förarbetena diskuteras tyvärr inte djupare kring hur regleringen bör bedömas. Praxis innan 2005 lär bli svårt att hitta då bedömningen tidigare gjordes av åklagare redan innan fallet nådde domstol.

2.2 Lagtext

I Sverige får man genomföra sexuella handlingar från sin femtonårsdag. Om någon har samlag med ett barn, d.v.s. en person som inte fyllt femton år, är utgångspunkten att denne har begått ett brott, nämligen våldtäkt mot barn enligt BrB 6 kap. 4 §. Även om termen våldtäkt används i paragrafen så ställs inget rekvisit på att det används tvång eller otillbörliga påtryckningar.

² Prop. 1962:10 s. A 19.

Samlaget i sig anses utgöra kränkningen. Straffskalan för brottet är två till sex års fängelse.

4 § modifieras av BrB 6 kap. 5 § sexuellt utnyttjande av barn, som stadgar att om brottet på grund av omständigheterna är mindre allvarligt så döms gärningsmannen för sexuellt utnyttjande av barn istället för våldtäkt. För att 5 § ska aktualiseras krävs att akten har varit helt frivillig samt att speciella omständigheter föreläggas. Sådana omständigheter är exempelvis att ålderskillnaden har varit liten eller att barnet är nära gränsen för sin sexuella självbestämmanderätt.³ Straffskalan för brottet är upp till fyra års fängelse.

14 § ger gärningsmannen för ett brott av bl.a. 5 § ansvarsfrihet om det med hänsyn till den ringa skillnaden i ålder och utveckling mellan parterna är uppenbart att gärningen inte varit till skada för barnet.

2.3 Förarbete

I propositionen till 14 § nämns utöver ålder och mognadsgraden, där det poängteras att det endast får röra sig om obetydliga skillnader, även att hänsyn ska tas till omständigheterna i övrigt. I första hand ska parternas relation till varandra och omständigheterna kring vilka den sexuella handlingen togs beaktas. Bestämmelsen är avsedd att tillämpas restriktivt. Alla faktorer vägs samman i en slutgiltig bedömning. Om det är uppenbart att handlingen inte inneburit något övergrepp på barnet ges gärningsmannen ansvarsfrihet.⁴

Propositionen ger även ett typexempel på ett par där de båda inblandade är fjorton respektive sexton år gamla. De har en nära och god relation till varandra och utför ömsesidigt och frivilligt en sexuell handling. Denna handling faller inom ramen för 14 §.

³ Jareborg & Friberg, 2010, s. 100.

⁴ Prop. 2004/05:45 s. 152.

2.4 Analys av lagtext och förarbete

14 § är tillämpligt när skillnaden i ålder och utveckling mellan parterna är ringa och det är uppenbart att gärningen inte varit till skada för barnet. Ålder är något konkret, här är det förhoppningsvis möjligt att luta sig tillbaka på praxis och få fram siffror på vad som är acceptabelt respektive oacceptabelt. Propositionens typexempel ger också en översikt om vilka skillnader det kan röra sig om.

Termen utveckling är mer svårhanterlig, det är en abstrakt term som inte har någon objektiv skala. Det är en subjektiv bedömning av en ungdom som görs av personer som inte känner ungdomen särskilt väl och därför inte är speciellt lämpade att göra en sådan utvärdering. Huruvida ett barn har tagit skada eller inte av en viss händelse är också svårt att bedöma. Eventuella problem kanske visar sig långt senare eller tar okonventionella uttryck. Alla är inte stöpta i samma form, det som är synnerligen skadligt för ett barn kanske knappt påverkar ett annat barn.

Propositionen förtydligar inte läget nämnvärt, utan tvärtom ger den ytterligare en abstrakt faktor att ta hänsyn till, nämligen parternas relation. Vad för slags relationer menar lagstiftaren är goda och enligt vems måttstock ska relationen bedömas? Det är en moralbedömning som kan skifta beroende på den allmänna tidsandan och betraktaren.

Det är bra att omständigheterna kring den sexuella akten ska tas med i bedömningen men det ges inga fingervisningar på hur dessa omständigheter bedöms eller vilka som väger tyngre alternativt lättare i bedömningen. Därför uppkommer ytterligare osäkerhet. Tomrummet torde dock kunna fyllas förhållandevis lätt av praxis.

Fler omständigheter av vikt nämns inte i propositionen men då formuleringen är att domstolarna *i första hand*⁵ bör ta hänsyn till två

⁵ Prop. 2004/05:45 s. 152.

specifika omständigheter vid bedömningen öppnar lagstiftaren för att även andra omständigheter skulle kunna beaktas.

Propositionens typexempel öppnar också för diskussion. Det exemplifierar en fjortonåring och en sextonåring, men ingenting nämns om var under sitt fjortonde respektive sextonde år exempelpersonerna befinner sig. Det är alltså fullt möjligt med en åldersskillnad på nästan tre år. Det sägs inget i propositionen om större skillnad i ålder eller utveckling kan tillåtas beroende på hur god relationen mellan parterna är. Då typexemplet är just bara ett exempel bör rimligtvis även vissa fall där skillnaden är större än den i propositionens typexempel kunna accepteras. Om det är så betyder det att åtminstone fyra års skillnad skulle kunna tolkas in i regleringen utan att det strider emot förarbetet. Jag anser det liberalt att benämna fyra år som obetydlig åldersskillnad mellan tonåringar.

Propositionen förtydligar inte rättsläget, snarare målas en ambivalent bild upp. Regleringen ska tillämpas restriktivt men samtidigt öppnar propositionen upp en stor mängd fall där regleringen kan tänkas vara tillämplig. Förarbetet ger fler nya diffusa och subjektiva faktorer som ska beaktas men säger ingenting om hur dessa ska bedömas.

3 Praxis

3.1 Bedömningspunkterna i praxis

Utförlig praxis från HD på området saknas. HD har bara dömt ett enda mål som är relevant för tolkningen av BrB 6 kap. 14 §. Det är NJA 2007 s. 201. Däremot finns flera mål från landets hovrätter. Dock är hovrättspraxisen inte helt enhetlig.

3.2 Praxis från Högsta Domstolen

Omständigheterna i NJA 2007 s. 201 är följande: en pojke som var nyss fyllda 17 år och en flicka som var 14 år och 6 månader hade samlag. De hade varit nära kamrater i ungefär ett och ett halvt år. De har olika versioner av händelseförloppet och vad som egentligen inträffat. För prejudikatet spelar de olika berättelserna ingen roll eftersom HD konstaterar att någon av parterna antagligen ljuger och ingen berättelse är trovärdigare än den andra. Därför lägger HD pojkens, som är den tilltalade, berättelse till grund för bedömningen. Enligt pojkens version var samlaget helt frivilligt. Parterna träffades för att se film, började mysa och pussas och det utvecklades sedan till att de hade fullbordat samlag. Därefter la de sig för att sova och dagen efter vid lunchtid gick pojken hem. Flickan blev några dagar efter händelsen ledsen över vad som inträffat enligt vittnesmål.

HD konstaterar att ålderskillnaden på två och ett halvt år inte är orimligt stor och säger att det är både svårt och olämpligt att föra bevisning kring utvecklingsrekvisitet. Därför är en schablonisering tillåten. Rent generellt är flickor mer utvecklade än pojkar i tonåren och rent generellt kan man säga att ju närmare femtonårsdagen barnet befinner sig desto större skillnader kan tillåtas. Parternas relation anses vara en god kamratrelation sedan lång tid tillbaka och det räcker för att relationsrekvisitet ska vara uppfyllt; det behöver inte röra sig om en kärleksrelation. Det vore både svårt och olämpligt att kräva då bevisning hade blivit svår att föra. Det är slutligen

uppenbart att flickan inte lidit skada av själva samlaget och hon inte har påverkats negativt av samlaget i omedelbar anslutning till själva akten utan att hon först senare ångrat sig.

3.3 Praxis från Hovrätterna

Ett par år efter att HD meddelat sin dom kom ett fall till Göta Hovrätt, fast åldrarna var något förskjutna. Pojken var nyss fyllda 15 år och flickan är 13 år och 4 månader första gången de hade samlag. De var ett par sedan en lång tid och hade en god och nära relation både före och efter samlaget.

Hovrätten konstaterade att det inte var speciellt stor skillnad i ålder och utveckling mellan pojken och flickan och uppmärksammade det prejudikat som finns på området samt förarbetet. Hovrätten drog sedan slutsatsen på grundval av dessa två källor att det är möjligt att ge pojken ansvarsfrihet men enbart om flickan är fyllda 14 år. Hovrätten dömde sedan pojken för samtliga samlag som skett fram till den dagen flickan fyllde 14 år och gav sedan pojken ansvarsfrihet för alla samlag därefter.⁶

Liknande slutsats drar Hovrätten över Skåne och Blekinge i målet B 2136-12. Omständigheterna är i princip identiska med fallet i Göta Hovrätt.

Pojken har dock inte fyllt femton år när parterna hade samlag första gången så därför tas inte det samlaget upp. De samlag som inträffat från och med att han fyllt 15 år döms han för då hovrätten kort och koncist utan vidare motivering konstaterar att skillnaden i ålder och utveckling på de 1 år och 8 månader som skiljer parterna åt inte är ringa i och med att flickan är så pass ung.

Nedre Norrlands Hovrätt är av en annan åsikt än sina kollegor längre söderut. I ett mål där omständigheterna liknar ovanstående med ett par som har en god och nära relation drar de inte en skarp gräns att barnet måste fyllt 14 år. När första samlaget sker är nämligen flickan ett par veckor från sin

⁶ Göta Hovrätt B 4240-10.

fjortonårsdag och pojken är 15 år och 4 månader. Detta anser hovrätten är acceptabelt och pojken får ansvarsfrihet.⁷

Hovrätten i Skåne och Blekinge dömde RH 2010:24 som rörde två tvillingpojkar som var 15 år och 9 månader gamla och en flicka som var 12 år och 1 månad gammal. Flickan hade efter en filmkväll först samlag med ena pojken och direkt efteråt med den andra. Alla tre kände varandra sedan lång tid, flickan och den ena av pojkarna hade känslor för varandra. Hovrätten menar först och främst att det inte enligt propositionen var lagstiftarens tanke att 14 § skulle kunna tillämpas på så unga barn som 12-åringar. Hovrätten menar dessutom att även om en schabloniserad bedömning görs så kan inte 12-åringar ha en sådan insikt och förståelse för sina handlingar att någon annan påföljd än våldtäkt mot barn kan bli aktuell. Båda pojkarna dömdes därför för våldtäkt mot barn.

I andra fall från Hovrätterna, där parterna inte har haft en särskilt nära relation, resoneras mindre kring 14 §. Hovrätterna konstaterar i alla fall utom RH 2013:12 bara att 14 § inte är tillämplig eftersom skillnaderna i ålder och utveckling är för stora.

2012 tar Svea Hovrätt upp ett mål där pojken är 18 år och flickan strax över 13 år. Parterna och några kamrater träffas på en shoppinggalleria, efter en stund smiter pojken och flickan in på en handikapptolett och flickan utför oralsex på pojken. Omständigheterna är omdiskuterade i fallet men i bedömningen utgår hovrätten från att handlingarna utfördes frivilligt. 14 § diskuteras inte, förmodligen på grund av att åldersskillnaden på 5 år som är lite i största laget och att de delar sina kollegors syn på att barnet åtminstone bör vara nära sin fjortonårsdag. Pojken dömdes för sexuellt utnyttjande av barn och straffvärdet låg på ett års fängelse.⁸

Ett fall där omständigheterna är jämförbara med Svea Hovrättsfallet dömdes i Göta Hovrätt året efter. Åldrarna var mer eller mindre identiska med Svea

⁷ Nedre Norrland Hovrätt B 495-12.

⁸ Svea Hovrätt B 6723-12.

Hovrätt fallet. Parterna hade chattat över telefon och sedan träffades de och hade samlag. Utan vidare motivering anses omständigheterna inte vara sådana att 14 § är tillämplig. Pojken döms för sexuellt utnyttjande av barn och straffvärdet ansågs ligga runt två månaders fängelse.⁹

Ett mål som sticker ut är RH 2013:12 som också dömts av Göta Hovrätt. Parterna är en pojke som är 13 år och 2 månader och en flicka som är 19 år och 1 månad. De lär känna varandra utanför en matbutik och senare på kvällen ses de hemma hos flickan där de tillsammans med två kamrater dricker alkohol och spelar spel innan de går och lägger sig. Samlag sker på pojkens initiativ i sängen innan de somnar. Målet skiljer sig något från tidigare praxis eftersom flickan av en psykolog bedöms ha nedsatta sociala och emotionella funktioner samt inte tycker om konflikter. Något om flickans mognads- och utvecklingsgrad nämner dock inte psykologen men hovrätten drar slutsatsen att eftersom flickan som är så pass mycket äldre än pojken ändå umgicks med pojken och hans kompis trots deras ringa ålder så måste hon ha en långsammare utveckling än normalt. Pojken verkar inte ångrat sig efter samlaget. Därför bör han inte heller lidit skada av detta. Därav drar hovrätten slutsatsen att trots att det är 6 års åldersskillnad så kan inte skillnaden vara lika stor i utvecklingen. Då inte pojken lidit skada får flickan ansvarsfrihet.

⁹ Göta Hovrätt B 1527-13.

4 Analys av praxis

Samtliga fall är dömda de senaste åren vilket inte är anmärkningsvärt eftersom regleringen innan 2005 var utformad som en åtalsregel. Därmed genereras inte relevanta domar då ansvarsfrihetsbedömningen sker redan hos åklagaren.

4.1 Analys av praxis från Högsta Domstolen

Det är förstås problematiskt med bristen på HD prejudikat. Det finns bara ett enda och hovrätternas domar har inte alls samma tunga praxisvärde. NJA 2007 s. 201 sätter åtminstone upp vissa ramar inom vilka det är öppet för spekulering och tolkning men går inte in så mycket i specifika detaljer.

Essensen i prejudikatet är enligt min bedömning tre punkter:

1. Vid bedömningen får man schablonisera angående utvecklingen, flickor anses generellt mognare än pojkar under tonåren.
2. Om barnet är närmare 15 år så kan en större åldersskillnad accepteras än om barnet är närmare 14 år.
3. Med en god och nära relation behöver inte menas en typisk kärleksrelation utan även andra relationer kan falla inom rekvisitets tillämpning.

Punkt 2 är helt i linje med lagstiftarens intention; ju äldre barnet är desto mer moget är det. Med större mognad kommer lägre skyddsbehov och därför kan större utrymme också ges. Punkt 3 stämmer väl överens med både det moderna samhällets inställning att sex inte behöver gå hand i hand med kärlek och med de ungas faktiska sexuella vanor där tillfälliga sexuella förbindelser blir allt vanligare.¹⁰ Det som är riktigt viktigt från prejudikatet är punkt 1. Att försöka bevisa någons utveckling i detalj skulle bli ett oerhört komplicerat och omfattande arbete. När HD tillåter schablonisering så blir ålders- och utvecklingsfrågan i många fall mycket lätt att lösa eftersom underrätterna helt enkelt får utgå ifrån att exempelvis en 14-årig

¹⁰ Magnuson, Häggström-Nordin m.fl., s. 20 ff.

flicka och en 17-årig pojke endast har obetydliga skillnader emellan varandra i ålder och utveckling.

NJA 2007 s. 201 kombinerat med propositionen öppnar för en intressant tolkning av 14 §. Propositionens typexempel är könsneutralt; det sägs ingenting om att den äldre skulle vara en pojke och den yngre en flicka. Ca tre års skillnad anses som obetydlig enligt propositionens exempel oavsett kön. HD stadgar att man får schablonisera att flickor generellt sett är mognare än pojkar under sina tonår. Det betyder att ansvarsfrihetsregeln kan tillämpas vid en ännu större skillnad än ca tre år åtminstone om barnet är en flicka. Om barnet är en pojke går det inte att dra några slutsatser endast med hjälp av dessa grunder mer än att det åtminstone hade varit acceptabelt om åldersskillnaden faller inom typexemplens ramar.

HD öppnar med andra ord för en åldersskillnad som bör vara åtminstone ytterligare ett år utöver propositionens ca tre års skillnad om barnet är en flicka. Men är HD medvetna om att de har gjort det? I domskälen när HD refererar till propositionens typexempel refererar de nämligen:

*"anfördes vidare i propositionen att det borde finnas en möjlighet att inte döma till ansvar i fall där exempelvis en 16-årig pojke och en 14-årig flicka"*¹¹

Det finns alltså två möjligheter här. Antingen så är HD fullt medvetna om att typexemplet är könsneutralt och att de öppnar för att tolka in en inte obetydligt större åldersskillnad än de ca tre år propositionens typexempel nämner. Åtminstone om barnet är en flicka. Detta eftersom de också beslutar om schabloniseringen innebär det att flickor anses mognare än pojkar. Resultatet blir att lagstiftningen i praktiken skiljer sig mellan pojkar och flickor och är inte könsneutral. Det är möjligt att resultatet är deras syfte eftersom regleringen är en skyddsreglering och flickor är må hända inte i samma behov utav skyddet eftersom de mognar snabbare på ett sexuellt plan.

¹¹ NJA 2007 s. 201 fjärde stycket.

Eller så är HD helt omedvetna om att de öppnar för en inte obetydligt större åldersskillnad än vad propositionen gör. HD har helt enkelt förutsatt att typexemplet menar en äldre pojke och en yngre flicka eftersom HD ansett att detta vore naturligtast. En annan faktor som talar för denna tolkning är att HD inte nämner något mer kring åldersskillnaden i det specifika fallet än att den inte är så stor att ansvarsfrihetsregeln inte kan tillämpas. HD uppmärksammar alltså på inget sätt att de genom sin dom kombinerat med propositionen öppnar för att det kan vara större åldersskillnad än vad propositionen föreslår om barnet är en flicka och motparten en pojke. Detta pekar på att HD inte är medvetna om hur de dömt, vilket jag menar även är fallet.

4.2 Analys av Hovrättspraxis

Hovrätternas praxis är generellt förhållandevis tydliga. Men den relativt tydliga bilden grumlans av att Göta Hovrätt som av någon anledning tillämpar 14 § i avgörande RH 2013:12 från februari 2013. Detta sticker ut på ett anmärkningsvärt vis eftersom Göta Hovrätt tidigare varit väldigt strikta och dessutom i ett snarlikt mål, B 1527-13 i december 2013, inte tillämpar 14 §. Februarifallet och decemberfallet kräver en fördjupad analys i ett försök att bringa klarhet i hur Göta Hovrätt egentligen ser på regleringen.

4.2.1 Göta Hovrätts praxis år 2013

Det är inte lätt att jämföra RH 2013:12 med B 1527-13 eftersom B 1527-13 saknar motivering till varför 14 § inte kunde tillämpas. Det återstår därför enbart möjligheten att spekulera och försöka hitta de relevanta skillnaderna i händelseförloppen i de båda fallen och undersöka om det finns något som kan förklara de fullständigt olika utfallen målen får.

Åldersskillnaden i RH 2013:12 är ca sex år, i B 1527-13 är det fem år. Det är uppenbarligen inte åldersskillnaden som utgjort den avgörande faktorn. Något som är väldigt märkligt i RH 2013:12 är att pojken har nästan ett år

kvar till sin fjortonårsdag. Att barnet är 14 år, eller åtminstone väldigt nära sin fjortonårsdag tycks varit ett ytterst strängt krav i tidigare hovrättspraxis. Det gör att RH 2013:12 sticker ut som antingen mycket udda alternativt att Göta hovrätt faktiskt medvetet vill öppna för en bredare användning av 14 §. Men om Hovrätten verkligen ville göra det så varför diskuterade de överhuvudtaget inte ansvarsfrihet i B 1527-13? Det borde åtminstone tas upp som en möjlighet om Göta Hovrätt verkligen ville vidga 14 § tillämpningsområde.

Utvecklingsgraden tycks i RH 2013:12 ha spelat en avgörande roll, flickan har inte varit helt normalt utvecklad. Ett psykologutlåtande angående hennes sociala och emotionella kapacitet finns i domen, hon vill gärna vara folk till lags. I psykologutlåtandet nämns dock aldrig hur mycket hennes förmåga är nedsatt eller om det generellt kan sägas att hennes utveckling är långsammare än andra 19-åriga flickors. Resonemanget Hovrätten för i sin bedömning om flickans långsamma utveckling är att eftersom flickan umgås med pojken som är så pass mycket yngre måste hon vara väldigt efter i sin utveckling. Detta resonemang brister när det jämförs med tidigare praxis. Inte ens om flickan så vore precis fyllda 15 år mentalt bör 14 § kunna tillämpas eftersom pojken inte ens är i närheten av sin fjortonårsdag vilket tidigare varit ett förhållandevis strängt krav.

I RH 2013:12 nämns inget om pojkens utvecklingsgrad varpå jag i argumentationen utgår från att den är normal. Även om pojken hade varit synnerligen väl utvecklad är det inte säkert att ansvarsfrihet skulle kunna komma i fråga eftersom det egentligen inte finns något prejudikat på hur en sådan situation bedöms. Pojkens och flickans utveckling diskuteras inte i B 1527-13 så jag utgår från att utvecklingen är inom normalspannet. Den enda stora skillnaden mellan pojken i B 1527-13 och flickan i RH 2013:12 är att pojken inte har fått något psykologutlåtande på att han är svag socialt och emotionellt och det verkar därför rimligt att Göta Hovrätt har värderat psykologutlåtandet anmärkningsvärt högt.

Omständigheterna kring samlaget i övrigt bör inte heller ha spelat någon betydande roll. Inte i någondera av fallen har parterna haft någon slags relation innan samlaget. De har samlag i nära anslutning till första gången de träffas och känner egentligen inte varandra. De tycks inte heller ha någon relation till varandra efter samlaget. I RH 2013:12 så träffades parterna utanför en butik på dagen. Under kvällen sågs de hemma hos flickan och förtärde först alkohol innan de hade samlag. I B 1527-13 chattade parterna för att sedan träffas och ha samlag varpå inte heller de träffades fler gånger. Detta visar på att relationen parterna emellan är i princip obefintlig när samlagen genomförs, de har bara känt varandra i några enstaka timmar. Det är därför märkligt att 14 § kan tillämpas i RH 2013:12 då omständigheterna uppenbart inte talar till dess fördel. Tidigare fall¹² i hovrättspraxis där parterna saknat ett förhållande har 14 § inte tillämpats. I alla hovrättsfall där 14 § har tillämpats innan 2013 har domstolen poängterat att parterna har en nära och god relation.

I den slutliga bedömningen för Hovrätten ett resonemang där de menar att eftersom pojken inte ångrat sig pekar det på att han inte lidit någon skada. Att ett barn inte uttryckligen ångrar sig är inget säkert argument för att barnet inte har lidit skada! Det finns exempelvis gott om barnsoldater som inte uttrycker ånger för sina handlingar. Men likväl råder konsensus att det inte är bra för barns utveckling att vara soldater.

En intressant faktor är att samtliga tre domar från Göta Hovrätt som anförts i arbetet är dömda av olika personer varför möjligheten att det råder en diskrepans inom Göta Hovrätt inte kan uteslutas.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att Göta Hovrätt i RH 2013:12 frångår praxisen kring barnets ålder i februari för att återigen följa praxis i december. Detsamma gäller parternas relation. Vad gäller utvecklingen är motiveringen mycket märklig i 2013:12. Då Hovrätten inte heller överhuvudtaget motiverar varför 14 § inte är tillämplig i B 1527-13 går det inte att avgöra om det funnits

¹² Svea Hovrätt B 6723-12.

andra faktorer eller information som inte framgår i fallet som hovrätten ändå har tagit hänsyn till. Men eftersom Göta Hovrätt inte ens resonerat kring möjligheten att tillämpa ansvarsfrihet i B 1527-13 är det troligt att de inte gjort de stora praxisförändringar som krävs för att 14 § skulle vara tillämpbar i RH 2013:12 detta talar för alternativ 2 nedan.

RH 2013:12 blev inte överklagad till HD, därför är det omöjligt att veta om HD håller med Göta Hovrätts bedömning i fallet.

Följande förklaringar är möjliga:

1. Att Göta Hovrätt först ändrar praxis i februari för att sedan ändra tillbaka det i december.
2. Att Göta Hovrätt inte alls ändrar praxis i februari utan dömer felaktigt. De dömer sedan i enlighet med sin och övriga hovrätters praxis i december.
3. Att Göta Hovrätt ändrar sin praxis i februari för att sedan inte följa sin nya praxis och dömer fel i december.
4. Att de olika avdelningarna på Göta Hovrätt inte håller med varandra utan att de olika domarna strävar efter olika praxis.

5 Doktrin

Det finns ytterst magert med relevant rättsvetenskaplig doktrin kring ansvarsfrihetsbedömningen. Den befintliga doktrinen hänvisar i princip enbart till NJA 2007 s. 201 och noterar att även Hovrätterna har behandlat frågan. Den enda som inte bara skrapar på ytan är Petter Asp som gör en analys på Karnov om våldtäkt mot barn där ett avsnitt berör just 14 §. Men inte heller Asps analys ger någon djupare förståelse för hur rättsläget ser ut eller förtydligar nämnvärt de oklarheter som råder.

6 Rättsläget

6.1 Åldersskillnad

6.1.1 Lägsta ålder där 14 § är tillämplig

I hovrättspraxis innan 2012 krävs att barnet har fyllt 14 år om ansvarsfrihet ska bli aktuellt. 2012 öppnar Nedre Norrlands Hovrätt för att barnet kan vara yngre än 14 år. Det är tydligt att om barnet är 14 år blir ansvarsfrihet aktuellt att diskutera, åtminstone om de andra rekvisiten uppfylls. Det stämmer väl överens med praxis från HD och propositionen.

Det är möjligt att BrB 6 kap. 14 § kan tillämpas även på 13-åringar.

Huruvida landets alla hovrätter instämmer är inte klart. Dessutom verkar Nedre Norrlands Hovrätt enbart öppna för tillämpning om barnet är väldigt nära fjortonårsdagen. Göta Hovrätt öppnar eventuellt för att 14 § skulle kunna tillämpas även om det rör väldigt unga 13-åringar i målet RH 2013:12.

Det är ytterst tveksamt om 14 § någonsin skulle kunna tillämpas på 12-åringar. 14 § är helt klart inte tillämplig på yngre 12-åringar enligt RH 2010:24. Fast regleringen borde inte kunna tillämpas på 12-åringar överhuvudtaget eftersom 5 §, vilkens tillämplighet 14 § kräver, ytterst sällan kan aktualiseras på så unga barn.¹³ Den absoluta nedersta åldersgränsen för 14 § tillämplighet går alltså någonstans under barnets trettonde år. Mer detaljerat än så är på grundval av befintlig praxis och i brist på doktrin omöjligt att säkerställa.

6.1.2 Hur gammal motparten kan vara

Ju närmare sin femtonårsdag barnet är desto större åldersskillnad kan tillåtas enligt HD, därefter är rättsläget oklart. Hovrätterna är inte helt enhetliga i

¹³ Asp 2012.

sin bedömning. I RH 2013:12 accepteras en stor åldersskillnad trots att barnet är ungt. I B 2136-12 är en förhållandevis liten åldersskillnad inte acceptabel trots att barnet är äldre än i RH 2013:12. I övriga fall resoneras mycket lite kring motpartens ålder och hur åldersskillnaden påverkas av hur gammalt barnet är.

6.2 Utvecklingens betydelse

HD fastställer att det är tillåtet att schablonisera samt att flickor generellt är mognare än pojkar under tonåren. Schabloniseringen tillämpas av hovrätterna i samtliga fall utom RH 2013:12 utan något vidare resonemang kring hur schabloniseringen sker. Hovrätterna resonerar inte heller kring andra faktorer som påverkar bedömningen för utvecklingsrekvisitet. Istället konstaterar hovrätterna efter schabloniseringen huruvida skillnaden i ålder och utveckling är acceptabel eller ej med beaktande av barnets ålder. Det förekommer inget resonemang kring utvecklingens betydelse i förhållande till åldern. Förhållandet till omständigheterna i övrigt tas heller inte upp.

RH 2012:13 ställer ovanstående på kant eftersom åldersskillnaden är anmärkningsvärt stor då pojken är 13 år och flickan 19 år. Men trots den stora skillnaden får flickan ansvarsfrihet. Detta är ett avsteg från tidigare praxis. Hovrätten för ett ohållbart resonemang om varför de kan tillämpa ansvarsfriheten ändå. Om låg utvecklingsgrad kan påvisas med argumentet att förövaren umgås med barnet trots dess låga ålder skulle samtliga åtalade för sexuellt utnyttjande av barn alltid bli frikända. Samlag förutsätter att parterna fysiskt träffats och umgåtts.

Det som i så fall skulle ha legat till grund för Göta Hovrätts bedömning är psykologutlåtandet angående flickan. Psykologutlåtandet förmedlar att flickan är något försenad i sin sociala och emotionella utveckling. Hon har förvisso psykiska besvär i viss grad men psykologutlåtandet säger aldrig att flickan har en allmänt låg utvecklingsgrad. Det är Göta Hovrätt som, genom sin extensiva tolkning av psykologutlåtandet och på grundval av sin direkt felaktiga logik kring parternas umgänge, drar den slutsatsen.

Enda kvarstående sättet Göta Hovrätt kunnat ge flickan ansvarsfrihet är om hon varit så pass utvecklad att hon inte har förstått innebörden av sina handlingar. Men det har hon gjort, Hovrätten poängterar i domskälen att flickan förstått vad hon har gjort och varit väl medveten om att det inte är tillåtet. Domskälen är inte hållbara. Min slutsats blir därför att Göta Hovrätt felaktigt tillämpat 14 §.

Det är tveksamt om det ens är möjligt att dra någon slutsats på grundval av hovrättspraxis. Det resoneras ytterst lite kring utvecklingen och det enda fallet som uppmärksammar frågan anser jag har dömts fel, åtminstone just kring utvecklingsgraden. Trots att Göta Hovrätt enligt mig kommit till fel slutsats kan det konstateras att psykologutlåtandet har ett högt värde. RH 2013:12 gav psykologutlåtandet för högt värde och hade bristfälliga domskäl men det fördunklar ändå inte faktum att stor vikt ska fästas vid psykologutlåtanden. På den punkten kan RH 2013:12 användas som praxisargument trots att Göta Hovrätt i slutändan dömde felaktigt.

6.3 Omständigheterna i övrigt

Vad det gäller relationen räcker generellt att parterna har varit vänner i några månader om de träffas regelbundet. Det är även positivt om de har en relation efter det sexuella umgänget. Några månader anses vara en förhållandevis lång tid i tonåringars liv.

I de fall där parterna haft en kärleksrelation innan samlaget har det varit till den tilltalades fördel enligt hovrätterna. I dessa hovrättsfall har det dessutom rört sig om mer eller mindre planerat sexuellt umgänge – något som måste tolkas som en god omständighet att ha sexuellt umgänge under den kontext dagens samhälle ger.

Men hur mycket den goda relationen och de planerade samlagen vägts in i domsluten går inte att avgöra. En jämförelse mellan de hovrättsfall där

parterna har haft en stabil och långvarig relation med de fall där parterna inte haft det är omöjlig eftersom när parterna saknat en väldigt god relation har också ålderskillnaden varit större. Den stora ålderskillnaden har gjort att 14 § inte aktualiserats. Därför har domstolarna inte heller resonerat kring bristen på tidigare relation mellan parterna. De har inte heller diskuterat vilken påverkan på helhetsbedömningen det har ifall de sexuella handlingarna vidtogs under mer spontana och oplanerade former.

Det går alltså inte att med hjälp av befintligt praxis utforska gränsen för vad en god och nära relation är eller vad omständigheterna innan samlaget betyder och hur tungt de väger.

Det enda udda fallet är återigen RH 2013:12 där Göta Hovrätt i princip tycks nonchalera bristen på tidigare relation liksom att omständigheterna kring samlaget inte varit de tryggaste. Utöver att ansvarsfrihet inte skulle ha blivit aktuell då rekvisiten inte uppfyllts skulle inte 14 § kunna bli tillämplig eftersom i praxis för sexuellt utnyttjande av barn har det automatiskt blivit tal om våldtäkt mot barn ifall barnet varit berusat.¹⁴

Det enda hovrätten nämner i domskälen kring omständigheter i övrigt är att eftersom pojken inte tycks ångra sig kan han inte heller lidit så stor skada av samlaget; är det uppenbart att barnet inte lider skada av att den sexuella handlingen så är 14 § tillämplig. Att barnet inte ångra sig kan förstås vara en faktor att beakta under övriga omständigheter men är som nämnts tidigare i avsnitt 4.2.1 inte tillräckligt för att konstatera att ingen skada har skett.

Av någon outgrundlig anledning går Hovrätten också in på hur flickan har upplevt samlaget och att hon ångra sig efteråt. Något som knappast kan vara relevant för ansvarsfrihetsbedömningen.

¹⁴ SOU 2010:71 s. 322.

7 RH 2013:12 - Bakomliggande orsaker

Det lutar starkt åt att Göta Hovrätt helt enkelt dömer fel i RH 2013:12. Det är också värt att nämna i sammanhanget att RH 2013:12 blev inte överklagad till HD, det går därför inte att veta om HD håller med om Göta Hovrätts bedömning i fallet. Det är fullt möjligt att HD hade dömt annorlunda. Hur är det möjligt att domslutet har blivit som det blivit? Kan den bakomliggande orsaken ha påverkat de andra fallen också?

Närmast till hands ligger att förklara det som skett ur ett genusperspektiv. Domarna tycks ha en bild att vid samlag mellan ett barn och en ungdom ska flickan vara barnet. I både HD:s praxis och i flera relevanta hovrättsfall har vid refereringen till förarbetets typexempel förutsatts att flickan är 14 år och pojken 16 år. Det är märkligt eftersom förarbetet är könsneutralt. Jag ser ingen annan förklaring än att domarna i dessa fallen ansett att det är uppenbart att den äldre bör vara en pojke. Därför hade domarna vid tolkningen av förarbetet förutsatt könsfördelningen till den grad att de sedermera råkat referera fel.

Kvinnors sexualitet har alltid bedömts inom snävare ramar än mäns sexualitet. Det finns en bild av att flickor ska skyddas mot sexualitet och dess faror.¹⁵ Regleringen är en skyddsreglering till för att ge barn ett extra starkt skydd mot sexuella faror.¹⁶ Det är därför inte helt långsökt att tänka sig att domarna slagit ihop regleringens skyddssyfte med sin bild av att flickor ska skyddas från sexualitet och fått fram resultatet att barnet som ska skyddas bör vara en flicka.

¹⁵ Helmius 2000, s. 119.

¹⁶ Prop. 2004/05:45 s. 21.

Samhället har andra förväntningar på flickor än på pojkar. Flickorna förväntas upprätthålla ett visst mått respektabilitet på ett annat sätt än vad pojkar förväntas göra. Respektabilitetens uttryck varierar i vilket kulturellt och socialt sammanhang individen befinner sig i, men finns alltid där i någon form. I Sverige kommer respektabiliteten oftast ifrån en blandning mellan kärleksideologin och mer traditionella värderingar som levt kvar från tidigare samhällsstrukturer.¹⁷ Kärleksideologin är en slags integrering av sex och kärlek där kärleken används som instrument för att legitimera det sexuella.¹⁸ En kvinna som är sexuellt aktiv utan att vara förälskad anses inte lika respektabel som en man. För en man är det snarare meriterande att vara sexuellt intresserad och aktiv oavsett om han är förälskad eller inte. Respektabiliteten i sin tur avgör till stor del hur en kvinna betraktas och bemöts av samhället.¹⁹

Jag anser att det skulle kunna vara så att det inte uppfattas som respektabelt att ha samlagsdebut för tidigt för flickor. Det finns gott om forskningsarbeten som diskuterar och problematiserar tidig samlagsdebut för flickor medan det är betydligt tunnare med material som berör pojkars tidiga debut.²⁰

Ytterligare en förklaring till Göta Hovrätts bedömning kan vara att flickor utvecklas snabbare än pojkar under tonåren. Då tonåringar tenderar att dras till jämnt utvecklade partners blir en konsekvens att flickor oftare är med äldre pojkar. Eftersom stereotypen ofta är sann blir det lätt att man förutsätter att den alltid är sann och att flickan ska vara den yngre.

Ett intressant faktum är att de flickor som är sexuellt aktiva innan de fyllt femton generellt sett uppfattas ha hög social ålder, är tidigt utvecklade och har fått sin första menstruation tidigt.²¹ Och det är just mognadsgraden som är själva kärnfrågan i ansvarsfrihetsbedömningen. De som inte är mogna för

¹⁷ Magnuson, Häggström-Nordin m.fl. 2009, s. 139-140.

¹⁸ Helmius 2000, s. 78.

¹⁹ Magnuson, Häggström-Nordin m.fl. 2009, s. 139-140.

²⁰ Forsberg 2006, s.108.

²¹ Edgardh 1999.

sexuella förbindelser ska skyddas från dessa. Men de som är mogna nog att ha sexuella förbindelser under vissa omständigheter behöver inte skyddas på samma sätt, varpå ansvarsfrihet skulle kunna ges till deras partner.

Ett problem är att kronologisk ålder klart kan definieras medan mognad är ett mer abstrakt och diffust begrepp. Frågan är hur man ska mäta mognad. Speciellt om det som i fallet med mogenhetsargumentet rör sig om psykisk mognad.²² Helmius menar att det är ett strategiskt bra val av vuxenvärlden att använda ett odefinierat restriktiveringsinstrument som mognad för ungas sexualitet. Samhället vill slippa ansvar och kan känna att det med gott samvete lämnar åt ungdomarna själva att utröna när de är mogna för sex. Men samtidigt har inte vuxensamhället lämnat ifrån sig kontrollen över ungdomssexualiteten eftersom det kan skylla sexuellt relaterade problem och vad det anser irrationella sexuella beteenden hos ungdomar på bristande mognad.²³

²² Helmius 2000, s. 86.

²³ Helmius 2000, s. 87.

8 Slutsats

Det går inte att ge ett tydligt svar på hur rättsläget idag ser ut. Bristen på relevanta prejudikat och doktrin gör att många frågetecken inte kan rätas ut. Ramar finns inom vilka det är möjligt att spekulera kring åldersrekvisitet, både viss praxis och principen att ju äldre barnet är desto större utrymme kan tillåtas. Vad gäller utvecklingen är egentligen det enda konkreta att schabloniseringen är tillåten, i övrigt är bedömningskriterierna för rekvisitet diffusa. Likaledes är det oklart hur bedömningen av omständigheterna i övrigt ska ske. Befintligt material som finns idag räcker inte för att bringa klarhet. Några andra bedömningsfaktorer än de som nämns i lagtext och förarbete tar praxis inte upp. RH 2013:12 rör om ordentligt och gör att man kan ifrågasätta hur de grunder som bedömningen sker utefter egentligen ska tillämpas. Jag menar att RH 2013:12 är felaktigt dömd därför kan inte rättsläget sägas vara oklart. Rättsläget kan snarare inte beskrivas eftersom det är outvecklat.

Det krävs ytterligare praxis och doktrin för att kunna ge en rättvis bild över hur rättsläget egentligen ser ut. Mer information behövs för att kunna ge en bra helhetsbild av regleringen.

I det oklara rättsläget öppnas för godtyckliga bedömningar baserade på fördomar och stereotyper. Detta har skett i RH 2013:12. Därav aktualiseras den andra delen av frågeställningen. För att ge svar har jag analyserat RH 2013:12 med hjälp av genusvetenskaplig- och sexologisklitteratur och anlagt ett genusperspektiv. Genom ett genusperspektiv ter sig utgången i RH 2013:12 inte lika förvånande. RH 2013:12 är det enda relevanta fall där könsrollerna varit omkastade gentemot stereotypen. Pojkar ska inte vara offer, de förväntas och uppmuntras att ta för sig sexuellt. Flickan som borde vara offret är i detta fall inte det. Men i domskälen fokuserar Hovrätten förvånansvärt kring hur flickan upplevt situationen och huruvida hon tyckt den varit jobbig och varför. Inte i något annat liknande fall diskuteras den

tilltalades känslor kring händelsen, det är inte relevant för bedömningen. Samtidigt poängteras att pojken var initiativtagande till akten. Flickan målas upp som en svag och skör individ som i det närmaste fallit offer för pojkens sexualitet till den grad att hon nu riskerar att bli dömd för ett brott. Jag ser resonemanget som ett tecken på att Hovrätten försöker försvara sin skeva bild av pojkars och flickors sexualitet. Hade Hovrätten försökt tillämpa rätten i enlighet med tidigare praxis hade deras uppfattning om verkligheten krackelerat eftersom verkligheten och fördomar inte var kompatibla. Hovrätten hade inget annat val än att antingen revidera sin könstereotypa uppfattning eller fria flickan. Hovrätten vill inte kliva ur sin komfortzon utan väljer det senare alternativet och försöker motivera det med diverse ihåliga argument.

I RH 2013:12 kommer dessa förlegade värderingar till uttryck, men det är inte omöjligt att samma åskådning ligger som ett filter vilket även landets övriga domstolar ser genom. Att både HD och flera hovrätter refererar till förarbetets typexempel felaktigt är en stark indikator på att filtret existerar också i andra fall där 14 § diskuteras. Det är en tankeväckande möjlighet, min förhoppning är att någon annan i framtida arbeten fortsätter undersöka hur landets domstolar påverkas av sina stereotyper kring hur unga pojkar och flickor ska agera gentemot varandra i sexuella sammanhang.

Käll- och litteraturförteckning

Källor:

- Prop. 1962:10 Kungl. Maj:ts proposition med förslag till brottsbalk
- Prop. 2004/05:45 En ny sexualbrottslagstiftning
- SOU 2010:71 Sexualbrottslagstiftningen - utvärdering och reformförslag

Litteratur:

Edgardh, Karin: *Sexual behaviour and early coitarche in a national sample of 17 year old Swedish girls*, Scandinavian Journal of Sexology 12, 1999.

Forsberg, Margareta: *Ungdomar och sexualitet*, Stockholm, 2006.

Helmius, Gisela: *Manus för mognad*, Lund, 2000.

Jareborg, Nils & Friberg, Sandra: *Brotten mot person och förmögenhetsbrotten*, Uppsala, 2010.

Korling, Fredric, (red. Zamboni.): *Juridisk metodlära*, Lund, 2012.

Magnuson, Chris & Häggström-Nordin Elisabet m.fl.: *Ungdomar, sexualitet och relationer*, Lund, 2009.

Elektroniska källor:

Asp, Petter: *Analys: Våldtäkt mot barn och psykisk störning*, Karnov 2012

Rättsfallsförteckning

NJA 2007 s. 201.

Göta Hovrätt B 4240-10.

RH 2010:24.

Hovrätten över Skåne och Blekinge B 2136-12.

Nedre Norrlands Hovrätt B 495-12.

Svea Hovrätt B 6723-12.

Göta Hovrätt B 1527-13.

RH 2013:12.